

V České republice je více než 5700 varhan. Jen některé z nich mají parametry koncertního nástroje. Varhany v kostele Nejsvětějšího srdce Ježíšova na Horním náměstí v Jablonci nad Nisou tyto parametry mají. Třímanuálový nástroj se 43 hlavními a mnoha dalšími vedlejšími rejstříky je vybaven více než 2800 píšťalami, od několikametrových po nejmenší o délce několika centimetrů. Běžně podobný nástroj prochází velkou opravou po padesáti letech, jablonecké varhany se zásadněji neopravovaly 85 let. Pokud v nejbližší době neprojdou generální rekonstrukcí v odhadované hodnotě 6 milionů korun, jsou jejich dny sečtené.

Velká oprava je běžná po padesáti letech

Varhany v kostele Nejsvětějšího srdce Ježíšova na Horním náměstí jsou v kritickém stavu. Dřevo nosných konstrukcí, skříně i basových píšťal je napadené červotočem. V nosných prvcích konstrukce zejí velké díry a časem hrozí zborcení celého stroje.

Chodbičkami vykousanými mezi jednotlivými vzduchovými kanály uniká tlak vzduchu, který způsobuje poruchy pneumatického ovládání. Rozsah napadení a složitost vnitřní konstrukce nedovolí ošetřit ani malou část varhan chemickými prostředky.

Náklady na generální rekonstrukci jsou v této chvíli odhadnuté zhruba na 6 milionů korun. S opravou by se mělo začít co nejdříve, ale zaleží na tom, kdy se podaří zajistit dostatek finančních prostředků.

Jedinou možností záchrany je kompletní demontáž

Jedinou možností, jak varhany zachránit, je jejich kompletní demontáž. Poté veškeré dřevěné části převézt na ozáření kobaltovou radiací, očistit, napustit ochrannými prostředky, zatmelit a vyplnit otvory po hmyzu. Na závěr natřít, namořit a nalakovat.

Kovové části je nutné vyspravit, vyrovnat, kov ošetřit vhodným konzervačním nátěrem. Mezitím je třeba uvolněný prostor kůru vyčistit, vyspravit, udělat nové rozvody elektřiny, vymalovat a připravit na nové sestavení nástroje.

Náklady na rekonstrukci nástroje odborníci varhanáři vyčíslili předběžně na 6 milionů korun. Současně se bude pracovat na opravách kůru, na nových rozvodech a bude se malovat. Investici zatím nelze odhadnout, protože není jasný technický stav těchto prostor. Ten zjistí odborníci až po demontáži varhan. Ke zmíněným nákladům bude třeba ještě připočít dopravu rozebraného nástroje do varhanářské dílny a zpět, dřevěné díly navíc absolvují léčebnou kůru ozařováním v Roztokách u Prahy, která jediná zaručí definitivní usmrcení

Kontakt pro média:

Jiří Kreisel

+420 605 216 112, jiri@kreisel.cz

všech vývojových stádií dřevokazného červotoče. Na dopravu tedy bude také potřeba nemalou částku.

Bez pomoci varhany oněmí

Pro restaurování varhan z kostela Nejsvětějšího srdce Ježíšova na Horním náměstí vznikl nadační fond. Impulsem k jeho vzniku byla technická zpráva o jejich stavu, kterou si přečetla jablonecká lékařka Irena Kreiselová. A tu jejich stav nenechal klidnou.

„Kostel na Horním náměstí je nespornou dominantou města. Nejen my z Jablonce jsme v něm zažili desítky krásných varhanních koncertů, vánočních, velikonočních i dalších mší. Představa, že kostel nebude mít své varhany a že je tento koncertní nástroj odsouzen k postupnému rozpadu, byla pro mne velmi neradostná,“ říká Kreiselová.

Oslovila několik podobně smýšlejících lidí a spolu s nimi se sešla s varhanáři, s rodinou Žloutkových ze Zásady, za kterou stojí mnoho úspěšných projektů. Navíc právě Žloutkovi se o jablonecké varhany starají již několik let, a proto je i dobře znají.

„Varhany jsou velmi unikátní a historicky cenné. Jejich kvalit dosahuje jen několik podobně výjimečných nástrojů v republice. V době svého vzniku byly jedinečné i svým rozsahem. Zřejmě odrážely bohatství tehdejších Jablonečanů,“ připomíná iniciátorka nadačního fondu a předsedkyně jeho správní rady s tím, že rekonstrukce tak obrovského nástroje bude také náležitě drahá. „Proto jsem založila Nadační fond Jablonecké varhany. To je první krok, ale ten sám o sobě nestačí. A tak se obracím na veřejnost - pomozte varhany zachránit pro další generace. Pokud se nepostaráme, varhany oněmí,“ vyzývá Irena Kreiselová.

Nadační fond Jablonecké varhany

vznikl 8. listopadu 2017. Jeho účelem je shromažďovat a poskytovat finanční prostředky pro zrestaurování historických varhan včetně úpravy jejich umístění ve farním kostele Nejsvětějšího Srdce Ježíšova na jabloneckém Horní náměstí.

Členové správní rady:

MUDr. Irena Kreiselová, předseda SR

Mgr. Petr Tulpa

R. D. Oldřich Kolář

Členové dozorčí rady:

Dr. Jaromír Drábek, předseda DR

Ing. Luisa Kremerová

Ing. Renata Svátková

Bankovní spojení: 321 717 002/5500 Raiffeisenbank a.s.

Kontakt pro média:

Jiří Kreisel

+420 605 216 112, jiri@kreisel.cz

Bankovní spojení pro platby z ciziny: CZ9255000000000321717002

Název účtu: Nadacni fond Jablonecke Varhany

Adresa: U Piskovny 441, Jablonec nad Nisou, 46608, Czech republic

Název banky příjemce Raiffeisenbank a.s., Prague, Czech republic

Swiftová adresa banky příjemce (BIC) RZBCCZPP

Jak může každý pomoci a přispět na projekt restaurování jabloneckých varhan?

1. **Převodem** svého finančního daru na běžný účet Nadačního fondu Jablonecké varhany: číslo účtu RaiffeisenBank a.s.: **321 717 002/5500**.
2. **Příspěvkem do veřejné sbírky**, která je otevřená od 8. leden 2018, a to buď přímo na transparentní účet u RB pro Veřejnou sbírku NFJV číslo **321717010/5500**, nebo do pokladniček, které zájemci najdou např. v jabloneckém informačním centru v Kostelní ulici. Podrobné informace o umístění pokladniček budou na www.jabloneckavarhany.cz
3. **Adopcí** konkrétní varhanní píšťaly nebo části varhanního stroje; tento způsob bude možný od jara – přesný termín bude na www.jabloneckavarhany.cz.
4. Pokud by se někdo rád domluvil na osobním daru jiným způsobem, pak je možné se kontaktovat s nadací prostřednictvím e-mailu info@jabloneckavarhany.cz

Více podrobností ke způsobu darování na www.jabloneckavarhany.cz

Identifikační číslo nadačního fondu: **065 84 110**

Kontakt:

MUDr. Irena Kreiselová

předseda správní rady nadačního fondu Jablonecké varhany

e-mail: info@jabloneckavarhany.cz

Varhany v kostele Nejsvětějšího srdce Ježíšova

Varhany pro kostel na Horním náměstí, vysvěcený 24. dubna 1932, postavila firma Rieger z Krnova jako dar od bratrů Jägerů. Poprvé se na ně hrálo v den jejich slavnostního předání, 9. dubna 1932. Do dnešního dne neprošly žádnou zásadní opravou. Po celou dobu probíhalo pouze ladění a malé opravy. U podobných varhan se předpokládá velká oprava po padesáti letech, ty jablonecké hrají už 85 let. Jsou tedy na hranici životnosti.

Nástroj je zcela pneumatický s kuželkovými vzdušnicemi, tlakovou soustavou a třemi manuály s pedálem. Umístěný je na zadní straně kůru v západním průčelí kostela a téměř vyplňuje širokou klenbu o rozpětí osmi metrů. Při pohledu na kůr návštěvník vidí jejich impozantní podobu, tzv. prospekt, který vznikl, stejně jako interiér, podle návrhu architekta stavby Josefa Zascheho.

Kontakt pro média:

Jiří Kreisel

+420 605 216 112, jiri@kreisel.cz

Celý nástroj, včetně píšťalového fondu, je původní bez jakýchkoli úprav. Jeho mohutná skříň z dýhovaných překližek a dvou dýhovaných sloupů s hlavicemi skrývá technické zařízení včetně dvou měchů. Třímanuálový pneumatický hrací stůl stojí samostatně před nástrojem čelem k oltáři. Kromě dřevěných basových jsou píšťaly zinkové a cínové (podrobný popis varhan najdete na www.jabloneckavarhany.cz).

Tři generace varhanářů ze Zásady

„Nástroj je již takřka nemožné udržet v hratelném stavu. Je velmi zanešený a téměř nenaladitelný. Tónové míšky a míšky na relé jsou na konci životnosti. Nástroj je silně napaden červotočem - nejvíce skříň, dřevěné píšťaly, měch a ostatní dřevěné konstrukce včetně půdorysových rámu a vzdušnic,“ vypočítává poškození jabloneckých varhan zásadský varhanář Bohumil Žloutek, jehož firma je jedním z kandidátů na rekonstrukci varhan.

Rodina Žloutkových staví, renovuje, ladí a doslova žije varhanami již třetí generaci. Stojí za nimi mnoho úspěšných projektů a řemeslný fortel. Zakladatel firmy Bohumil Žloutek (1903-1978) se s varhanami setkával už v dětství. Jako syn kostelníka v Bystrém v Orlických horách šlapal měchy a pomáhal při opravě varhan firmě V. Poláček z Rychnova nad Kněžnou, do které v roce 1923 vstoupil do učení. Jako tovaryš přesídlil Bohumil Žloutek k firmě J. Melzer do Kutné Hory, kde se vypracoval, účastnil se všech velkých zakázek, mimo jiné pracoval také na stavbě nových varhan v katedrále sv. Víta v Praze (1929).

Vlastní firmu si Bohumil Žloutek založil v roce 1933 v Kutné Hoře a v roce 1941 ji přestěhoval do Bzí u Železného Brodu a v roce 1949 se jejím novým sídlem stala Zásada.

Více o firmě Žloutek a syn na www.stavbavarhan.cz

Architekt Josef Zasche

patří mezi nejvýznamnější jablonecké rodáky. Je autorem projektů starokatolického kostela Povýšení sv. Kříže a římskokatolického kostela Nejsvětějšího srdce Ježíšova.

V první polovině 20. století patřil Zasche mezi přední architekty působící v Čechách a těšil se v odborných kruzích zaslouženému respektu. V poválečné době však rychle upadl v zapomnění, do podvědomí Jablonečanů se znovu dostával až v průběhu 90. let minulého století.

Josef Zasche se narodil 9. listopadu 1871 v rodině chalupníka a brusiče skla, který rychle zbohatl díky obchodu s bižuterními polotovary. Vychodil v Jablonci měšťanskou školu a v letech 1885-1889 studoval ve stavebním oddělení průmyslové školy v Liberci.

Absolvoval Akademii výtvarných umění ve Vídni, speciální třídu architektury pod vedením profesora K. von Hasenauera. Po studiích zůstal nakrátko ve Vídni, kde nastoupil praxi v projekčním ateliéru F. Schachnera. Brzy se osamostatnil a natrvalo usadil v Praze.

Kontakt pro média:

Jiří Kreisel

+420 605 216 112, jiri@kreisel.cz

Jeho první samostatný projekt byl jablonecký starokatolický kostel Povýšení sv. Kříže (1900 – 1902) v secesním stylu. Avšak nejvýznamnější jabloneckou stavbou architekta Zascheho je **římskokatolický kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova**. Jeho projektování se věnoval plných 30 let a vytvořil několik stylově zcela odlišných projektů, z nichž první, secesní, vznikl již v roce 1898. Projekt, který se dočkal realizace, dokončil v roce 1930. Součástí návrhu byly také úpravy prostoru dnešního Horního náměstí. Vedle kostela vznikla parková plocha s kašnou od sochaře F. Metznera, odstraněná po druhé světové válce, kamenný taras měl být zakončený tzv. schodišťovým domem.

Další příklady staveb podle arch. J. Zasche:

- Modrá vila pro sochaře K. Wilferta ml., Praha (1904)
- rodinný dům pro H. Dresslera v Jablonci (1906, dnes školka na rohu ulic Korejská a Jugoslávská).
- palác Pražské železářské společnosti (1906-1907)
- dům U Tří jezdců, Praha (1906-1908)
- palác pražské filiálky Vídeňské bankovní jednoty (1906-1908) - za něj obdržel cenu pro nejlepší stavbu Rakousko-Uherska postavenou v letech 1900 – 1910
- několik rodinných hrobek – většina z nich na židovském hřbitově v Praze
- Scheiblerova hrobka v Jablonci
- rodinný dům pro jabloneckého advokáta J. Giebische (dnes bytový dům na rohu ulic Korejská a Opletalova).

Zdroj: Jan Strnad

Kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova

Římskokatolický děkanský kostel Nejsvětějšího srdce Ježíšova v Jablonci nad Nisou je od 3. května 1958 společně s farou chráněn jako kulturní památka České republiky. Byl postavený podle návrhu jabloneckého rodáka architekta Josefa Zasche v letech 1930-1931.

Jedná se o cihlový trojlodní obdélníkový objekt s příčnou lodí. Na jižní straně dominuje stavbě hranolovitá věž. Vnitřek kostela zdobí kazetový strop a boční kaple tribuny. Bronzová socha Krista od vídeňského sochaře Arnolda Hartiga, umístěná na hlavním oltáři, pochází z roku 1930. Boční oltář vyzdobil roku 1933 mramorovou sochou Piety sochař F. Huppe. V sakristii je zajímavý obraz sv. Martina z roku 1671. V kostele se kromě pravidelných bohoslužeb konají také koncerty.

Zdroj: Wikipedia